

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Південно-українське відділення соціологічної асоціації України, м.Одеса

М А Т Е Р І А Л И

VIII Всеукраїнської наукової інтернет-конференції

“ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ”

(Одеса, 24-25 квітня 2020 року)

Одеса -2020

УДК: 37+316.61

О72 Освіта та соціалізація особистості // Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції (Одеса, 24-25 квітня 2020 р.) 56 с.

Рецензенти:

Плавич В.П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри загально правових дисциплін і міжнародного права одеського національного університету імені І.І.Мечнікова

Халапсис О.В. - доктор філософських наук, професор кафедри філософії та політології Національної металургійної академії України

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської інтернет-конференції «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 10 від 28 травня 2020 року)

Итак, холизм, как философская парадигма, гармонично объединяет все парадоксы и противоречия, все противостояния, рассматривая их как стороны цельного знания о Космосе, Человеке и характере их отношений. Духовность в холизме – это мера взаимодействия Человека с Космическим Разумом и мера проявления в нем и через него творческого потенциала, направленного на созидание гармонии во внутренних и внешних мирах.

Проблема духовности в бездуховном обществе – это проблема ментальная, мировоззренческая, в основе которой лежит материалистическое миропонимание и как следствие - потребительское мироотношение.

В 2016 году профессор Неумывакин И.П. писал в своей книге «Духовная Вселенная»: «Если современный человек ищет удовольствия без счастья, счастья, без знания и знания без мудрости, то не должен удивляться словам ДАНТЕ (1265-1321): «Надпись на вратах ада не оставляет возможности на что-либо надеяться». Уже проявлены страшные предвестники разложения планеты. Нарушен ядерными взрывами энергетический баланс земли и неба, изменение климата уже приводит к возникновению эпидемий из-за оттаивания зон «вечной мерзлоты», бесконечные землетрясения, цунами, авиакатастрофы и т.п.»[3].

Как знать, может случившаяся на планете пандемия, которую мы все сейчас переживаем, поспособствует пробуждению человечества или хотя бы какой-то критической массы людей для возрождения и эволюции своей духовной составляющей.

Список использованных источников

1. Гайденко В. Поворот к феминистской эпистемологии. Постнеклассика-Феминизм-Наука. – Сумы, 2003.
2. А. Малахов. Римский клуб, юбилейный доклад. Вердикт: «Старый Мир обречён. Новый Мир неизбежен!». Электронный ресурс. Режим доступа: <https://www.planet-kob.ru>
3. Неумывакин И.П. Духовная Вселенная. Электронный ресурс. Режим доступа: http://zhiznidar.ru/info2/Duhovnaya_Vselennaya_- kniga_IP_Neumivakina_chast_1
4. Smuts J. Holism and evolution. New York: Macmillan, 1926

Родян Марія Володимирівна – старший викладач кафедри культурології факультету історії та філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ТА ІСТОРИЧНИЙ НАРАТИВ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Категорія «полікультурність» – це складне, багатопланове утворення, в якому відображається розмаїття філософського, соціокультурного, духовного аспектів. Даним терміном позначають таке явище як культурна різноманітність суспільства і принцип можливості збереження різноманіття культур, але саме поняття «полікультурність» як якість конкретної особистості поки не знайшло свого визначення [1].

У дослідженнях, присвячених проблемам полікультурного виховання, використовуються терміни «етнотолерантність», «культурна толерантність», «соціокультурна толерантність», «полікультурна толерантність». Але близькість понять «толерантність» і «полікультурність» не означає їх тотожності. Толерантність – це «здатність бачити в іншій людині носія інших цінностей» [3, с. 153]. Толерантність насамперед забезпечує баланс між різними культурами, в той час як полікультурність передбачає особистісний розвиток.

Систематизація знань мислителів різних історичних епох дозволила виділити в структурі полікультурності декілька складових:

1. Гуманність – це здатність до співпереживання і ціннісного визнання; це сукупність психологічних установок особистості, обумовлена головними моральними нормами.

2. Громадянськість – це якість особистості, заснована на визнанні загальнолюдських цінностей і норм цивілізованого буття. Вона з'єднує дбайливе відношення до історії свого народу і повагу до інших, допомагає оцінити дії з позиції відповідальності за збереження миру.

3. Крос-культурна грамотність – це рівень осягнення іншої культури, на якому визнаються її особливості. В основі крос-культурної грамотності полягає усвідомлення того, що різноманітність – це об'єктивна характеристика світової культури і двигун її розвитку.

4. Культура спілкування – це показник досягнутого рівня самопізнання, самореалізації. Культура загальна (в тому числі, культура міжнаціонального спілкування) є практичним втіленням полікультурності в повсякденну взаємодію з іншими людьми.

5. Культурна самоідентифікація особистості – це ототожнення себе з культурою, її цінностями, ідеалами. Збереження своєї культурної ідентичності в процесі спілкування з іншими культурами є важливою умовою полікультурності, коли людина поважає інші культури, прагне до розуміння інших ціннісних підстав, але при цьому вибирає, які культурні зразки є її власними. Якщо людина навчилася розуміти і поважати свою культуру, усвідомлювати її цінність, вона буде здатною поважати ті ж якості в іншій культурі.

Отже, полікультурність – це інтегративна якість особистості, яка базується на загальній культурі і проявляється в міжкультурній взаємодії шляхом усвідомлення та подолання негативних культурних стереотипів. Слід зазначити, що в сучасному мінливому світі полікультурність є однією із засад сучасної освіти. Тлумачення історичних наративів, конкретних історичних реальностей в контексті гуманітарного знання також потребує акцентування уваги на полікультурності.

Одна з головних функцій географічного простору в історичному дослідженні полягає в тому, що він служить способом задати рамки предмету історії, тобто окреслити межі соціальних взаємодій в минулій реальності та тим самим трансформуватися в історичний простір. При цьому історик може виходити зі свого бачення простору, може говорити про простір, сконструйований учасниками соціальної взаємодії, а може вивчати сам процес конструювання просторових утворень в той чи інший період минулого. Радикальне переосмислення історичного простору здійснив в своїх епохальних працях Ф. Бродель, запропонувавши розглядати як цілісні утворення історичні ареали, життя яких визначалося єдиним географічним та демографічним середовищем, незалежно від політичних кордонів. Тим самим було покладено початок великої історії позаполітичного або полікультурного простору.

Пізніше дослідники сконцентрувалися на вивченні того, що люди думали про свій і чужий простір, як вони бачили ті чи інші географічні ареали, як конструювали територіальні цілісності та якими смислами їх наділяли. До подібних досліджень історичного простору відносяться роботи по історії формування геоісторичних (геополітичних) конструктів, наприклад, таких як «Індія», «Східна Європа», «Балкани», «Кавказ», «Дикий Захід» тощо. З історичним простором в подібній інтерпретації пов'язане формування символічного універсуму системи культури: містичні компоненти традиції, прикмети «малої батьківщини», дизайн місця проживання та базові основи національної ідентичності. До цього ж типу аналізу слід віднести й роботи з культурної антропології, в яких аналізується категорія «простір», і дослідження історії «ментальних карт» з такими популярними на рубежі століть концептами, як «пограниччя», «межа», «зона контакту», «серединність», «орієнталізм» (та інші «ізми», утворені за аналогією) [2, с. 18-19].

Стосовно до сьогоденної історичної науки мова йде про нову стадію аналітичної рефлексії, головне завдання якої полягає в створенні принципово іншого глобального (транснаціонального) простору, сегментованого, дисперсного, а головне – не(європо)центрованого. У дослідженнях, які хоча і з великими застереженнями, але все ж можна об'єднати під рубрикою «всесвітня історія», відбувається радикальна реісторизація образів Африки, Азії та Латинської Америки, провінціалізація «Європи», деструкція таких узагальнених понять, як «третій світ», «периферія», «Захід» або «Схід». Категорії «Євразія», «Латинська Америка», «Тихоокеанський регіон», «Атлантичний світ» починають переважати

над концептами, пов'язаними з «часом за Гринвічем» і «світом Заходу». Одночасно з'являється велика кількість окремих історико-територіальних об'єктів, існування яких в минулому і сьогоденні людства «відкривається» або перевідкривається. Предметом вивчення стають актуальні для сучасного світу, але нові для істориків аспекти минулого: міграції, феномени полімовності та полікультурності, різноманітні транскультурні процеси, «світ у фрагментах» [2, с. 20].

1. Новая философская энциклопедия в 4-х томах / Научно.-ред. совет: В. С. Стёпин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов. М.: Мысль, 2000. Т. 1-4. 2659 с.

2. Савельева И. М. Историческая наука в XXI веке. Ключевые слова. Диалог со временем. 2017. № 58. С. 5-24.

3. Степанов П. В. Толерантный человек: как его воспитать? // Народное образование. 2001. №6. С. 152-156.

Цибра Микола Федорович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

ОСОБИСТІТЬ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Сучасне українське суспільство зацікавлене в створенні найбільш сприятливих умов для індивідуального розвитку громадян. Разом з тим у відповідності з потребами соціального переустрою, суспільство висуває до особистості низку вимог: до її діяльності, інтелекту, відповідальності, організованості, дисциплінованості і т.інш. Ці вимоги будуть постійно зростати відповідно росту змін в суспільстві. Духовний світ сучасної людини формується під впливом об'єктивних процесів і відображує все багатство суспільних відношень, яке в концентрованому вигляді міститься у кожній особистості та виступає як її характерні риси: демократизм, гуманізм, колективізм тощо.

Особистість формується та стверджується в процесі активної діяльності, яка здійснюється на основі її життєвої програми. Поняття «соціальний тонус» широко використовується в пропагандистській роботі, в публіцистиці, але в філософській літературі воно поки ще не оформилось.

Наведемо декілька визначень тонуса: «тонус – степень жизнедеятельности организма...»

[2, с.713]; « тонус – состояние ... длительно поддерживающее ... равновесие...» [1, с.26].

Очевидно, що семантика поняття «тонус» - це рівновага, соціальний тонус – це рівновага суб'єкта в соціумі «ми», його соціальне самовідчуття, яке характеризується життєвим досвідом, глибиною знань, боротьбою новаторських прагнень проти консерватизму, що випливає з незнання, невміння, внутрішньої незібраності, ліннощів.

Проблема соціального тонусу виникає в силу того, що в соціальній дійсності індивіди, які, здавалося б, в однакових умовах, ведуть себе нерівнозначно. Рівень самоутвердження у них різний. Різниця у поведінці та діях пояснюється не тільки фізіологічною та генетичною різноманітністю індивідів, але й тим, що в суспільстві виникають не завжди очікуємі, і відповідно, не регламентовані стихійні явища.

Структура соціального тонусу складна та різноманітна. В неї входять внутрішня направленість особистості та її зовнішній прояв по відношенню до об'єктивних умов. Соціальний тонус громадян в Україні виражається, перш за все, в його практичній діяльності і складається під впливом двоєдиного процесу: а) формування духовного світу особистості, її потреб, інтересів, цінностей, орієнтацій; б) створення необхідних умов для реалізації її світоглядних установок. Звідси виховні зусилля суспільства слід направляти не тільки на просвітницьку роботу, але і одночасно випішувати організаційні питання.